

ბიორგი გოგოლაშვილი

უნდა გადარჩეს უნივერსიტეტი!

საქართველოში არის რამდენიმე ძეგლი, რომელიც ეპოქასთან გაი-
გივდება: **სვეტიცხოველი** და **XI საუკუნე**; **გელათი** და **XII საუკუნე**; ასე-
თივეა: **ქრთული უნივერსიტეტი** და **XX საუკუნე**!

ჩვენი კულტურის უმნიშვნელოვანეს ძეგლებს ისტორიამ არაერთი
რისხვა დაატეხა თავს... ანგრევდნენ და ვაშენებდით, აღვადგენდით...
თუმცა ყველაფრის აღდგენას ვერღარ ვახერხებდით... არც ქართულ უნი-
ვერსიტეტს დაჰკლებია რისხვა... ორიოდე ფრაგმენტს მოვიხმობ წიგნიდან
„ივანე ჯავახიშვილი ტირანიის სამსჯავროს წინაშე“ (2004 წ.):

„1925 წელს მთავრობამ იერიში მიიტანა უნივერსიტეტის ავტონომიაზე.
დიდი მეცნიერი (ივანე ჯავახიშვილი — გ. გ.) შეებრძოლა ამგვარ ქმედებას
და ძვირადაც დაუჯდა. 1926 წელს ი. ჯავახიშვილი გადააყენეს რექტორო-
ბიდან და პრაქტიკულად ჩამოაშორეს უნივერსიტეტს“...

„უნივერსიტეტის რექტორად 1926 წლის სექტემბერში აირჩიეს თედო
ღლონტი“...

შენიშვნა: მიხეილ ჯავახიშვილს აქვს ასეთი ჩანაწერი: „1921 წელს
თედო ღლონტი სტუდენტად არ მიიღეს, რადგან სწავლის სტაჟი არ ჰქონ-
და. დღეს კი 22/VI რექტორად აირჩიეს“...

„უნივერსიტეტი იმხანად მთელ საბჭოთა კავშირში განიხილებოდა
ოპოზიციური აზრის ბუდედ...“

„საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს 1930 წლის 7 ივლისის
დადგენილებით ჩატარდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რე-
ორგანიზაცია. ამ პროცესს რეორგანიზაცია პოლიტიკური მოსაზრებით
უწოდეს, სინამდვილეში ეს იყო უნივერსიტეტის დაშლა რამდენიმე უმაღ-
ლეს სასწავლებლად მისი საბოლოო გაუქმების მიზნით“...

„1833 წლის 8 იანვარს (...) პედაგოგიური ინსტიტუტის ბაზაზე აღდგა
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“... და ასე შემდეგ...

ისტორია მეორდება... ყოველ შემთხვევაში ნგრევის ისტორია განმეორ-

და: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი „ნაციონალური მოძრაობის“ ძალმომრეობისა და უკანონობის ერთ-ერთი მსხვერპლია. უნივერსიტეტი შველას ითხოვს... ვინ გადაარჩენს უნივერსიტეტს?

— რა სჭირს გადასარჩენი? — შევეცდებით თუზისურად აღვადგინოთ წინა ხელისუფლების დროს უნივერსიტეტის მიმართ განხორციელებულ დანაშაულებათა მოკლე ისტორია:

„ნაციონალური მოძრაობის“ ერთ-ერთი მთავარი სამიზნე იმთავითვე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი გახდა. მიზეზი: უნივერსიტეტი იყო ის დაწესებულება, რომელსაც ქართულ საზოგადოებაზე ზემოქმედების განუსაზღვრელი ძალა ჰქონდა; ამიტომ დაისახეს მიზნად ამ ძალის განეიტრალება, რომ ხელში აეღოთ საზოგადოების მართვის სადავეები. „ვარდების რევოლუციამდე“ (2002 წლიდან) დაიწყო გეგმაზომიერი ბრძოლა უნივერსიტეტის წინააღმდეგ... ბრძოლას სათავეში ედგნენ გიგი თევზაძე, გივი თარგამაძე და სხვები.

ხელისუფლება განსაკუთრებით ადამფოთა უნივერსიტეტის კრიტიკულმა დამოკიდებულებამ განსახილველად შემოთავაზებული კანონპროექტის მიმართ: 2004 წლის გაზაფხულზე გამოქვეყნდა კანონპროექტი „უმაღლესი განათლების შესახებ“ (დამტკიცდა წლის ბოლოს). 27 სექტემბერს უნივერსიტეტის დიდმა საბჭომ დაიწუნა კანონპროექტი. ამის გამო პირველი შეტევა მ. სააკაშვილმა „წითელ პროფესურაზე“, „კორუმპირებულებზე“, „უსინდისობებზე“, „ჩარეცხილებზე“ განახორციელა 2004 წლის 28 სექტემბერს ცხრუკვეთიდან (დედუღეთიდან). ამას მოჰყვა კ. ლომაიასა და მისი გუნდის მასშტაბური შეტევა უნივერსიტეტზე. მინისტრმა კ. ლომაიამ საჯაროდ დაიქაღნა: „ჯავახიშვილის უნივერსიტეტს ნაჯახით ამოვიძირკვავთ“.

2004 წლის 31 ოქტომბერს აიძულეს რ. მეტრეველი, გადამდგარიყო რექტორობიდან... და დანიშნეს რექტორის მოვალეობის შემსრულებლად უნივერსიტეტისათვის უცხო პირი — რ. ლორთქიფანიძე; იგი 13 დეკემბერს ხელისუფლების აქტიური ჩარევით აირჩიეს რექტორადაც (აქვე ვიტყვით: მან „ვერ გაამართლა“ ხელისუფლების იმედები და მალე შეცვალეს კიდეც).

2005 წლის იანვარში ძალაში შევიდა ახალი კანონი და დაიწყო ხანგრძლივი უკანონობის პერიოდი: **უკანონოდ შეაჩერეს უნივერსიტეტის დიდი საბჭოს ფუნქციონირება.** გადაწყვეტილებები მიიღებოდა ერთპიროვნულად; გაუქმდა ყველა კათედრა...

ბოლონის პროცესის მოთხოვნათა საბაბით შეაერთეს ფაკულტეტები; ეს მოხდა გაუაზრებლად, სპეციალისტთა აზრის გაუთვალისწინებლად. ამ შეერთების უარყოფით შედეგებზე ბევრი ითქვა; ისიც ითქვა, ბოლონია არაფერ შუაშიაო...

2005 წელს საბიუჯეტო დაფინანსება მოეხსნა უნივერსიტეტის სა-

მეცნიერო სექტორს. უმუშევარი დარჩა 1500-ზე მეტი მეცნიერ-მუშაკი. დაიზურა ათეულობით სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია, კაბინეტი, სამეცნიერო ცენტრი; ვანდალურად განადგურდა მატერიალურ-ტექნიკური ბაზები; ბიბლიოთეკები... ამით განუზომელი და აუნაზღაურებელი ზიანი მიადგა ქართულ მეცნიერებასა და განათლებას.

არნახული ძალადობისა და უკანონობის მსხვერპლი შეიქმნა აკადემიური სექტორი. იმჟამად აკადემიური კონკურსების გამოცხადება და ჩატარება იყო ახლადმიღებული კანონის რამდენიმე პუნქტის უგულვებელყოფა (დაირღვა უმაღლესი განათლების კანონის 89-ე მუხლის I და მე-11 პუნქტები; 87-ე მუხლის მე-3 პუნქტი, 34-ე მუხლის I და მე-3 პუნქტები...).

კატასტროფულად შემცირდა აკადემიური სექტორი: „რეფორმამდე“ უნივერსიტეტში აკადემიურ სექტორში იყო 4000-ზე მეტი თანამშრომელი; განათლების მინისტრის უშუალო მოთხოვნით კონკურსი გამოცხადდა მხოლოდ 700 საშტატო ერთეულზე; აკადემიური სექტორი შემცირდა თითქმის 5-ჯერ; სხვა სახელმწიფო უმაღლეს სასწავლებლებს შემცირება შეეხო მხოლოდ 3-4%-ით!.. (ეს იყო მინისტრის, კ. ლომიას, „შურისძიება“ უნივერსიტეტი-სადმი: პირველად, 2005 წელს, უნივერსიტეტში კონკურსი გამოცხადდა საშტატო ერთეულების თითქმის იმავე რაოდენობაზე, რაც იყო კონკურსამდე; უნივერსიტეტმა პროტესტი გამოთქვა ამ უკანონო კონკურსის გამო; ამ პროტესტით გაღიზიანებულმა მინისტრმა გააუქმა გამოცხადებული კონკურსი და დაევალა რექტორს, რ. ლორთქიფანიძეს, 700 ერთეულზე გამოეცხადებინა ახალი კონკურსი. რ. ლორთქიფანიძის წინააღმდეგობა გახდა მისი რექტორის თანამდებობიდან გაშვებისა და გ. ხუბუას დანიშვნის მიზეზი.)

ამ კონკურსების შედეგად გაუქმდა ტრადიციული დარგები, გაქრა სპეციალობები. ორიოდ კონკრეტული მაგალითი: 2006 წლამდე ფიზიკის ფაკულტეტზე 112 პროფესორ-მასწავლებელი იყო; კონკურსი გამოცხადდა 23 ადგილზე (ეს რომ გაუთვლელი შემცირება იყო, იქიდანაც ჩანს, რომ სასწავლო პროცესის წარმართვისათვის საჭირო გახდა დამატებით 100 მასწავლებლის მოწვევა)! სხვა მაგალითი: 2005 წელს ძველი ქართული ენის კათედრაზე 23 თანამშრომელი იყო, ამჟამად მხოლოდ 3 თანამშრომელია (მათ შორის მხოლოდ ერთია ქართული ენის გრამატიკის სპეციალისტი!) და სხვ. ესეც არის უდიდესი დანაშაული ქართული განათლებისა და მეცნიერების წინაშე...

სწორედ ამის გამო თქვა იმჟამად პარლამენტარმა და დღეს განათლების მინისტრის პირველმა მოადგილემ **დ. ზურაბიშვილმა:** „ის, რაც დღეს უნივერსიტეტში ხდება, კანონთან არანაირ კავშირშია. ეს არის თვითნებობა“. ასე ფიქრობდა მაშინ... ახლა? — ახლა ამ თემას შეძლებისდაგვარად გვერდს უვლის.

საგანგებო მსჯელობის საგანია უნივერსიტეტის ყოფილი რექტორის,

გ. ხუბუას, მიერ ჩადენილი უამრავი უკანონობა და უსამართლობა; ფაქტობრივ, მთელი მისი საქმიანობა იყო უნივერსიტეტზე განხორციელებული ძალადობისა და შეურაცხყოფის არნახული მაგალითები.

პროფესორ-მასწავლებლების მთავარი მოთხოვნა იყო — **„რეფორმა მოექცეს კანონის ფარგლებში“**. ამ მოთხოვნას გ. ხუბუამ პოლიცია დაუპირისპირა: 2006 წლის 19 და 20 ივნისს მან პოლიცია შემოიყვანა უნივერსიტეტში და პროტესტის გამომხატველი პროფესორები ხელგადაგრეხილები გაიყვანეს უნივერსიტეტიდან...

ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა 2006 წლის 3 ივლისს გ. ხუბუას მოქმედებამ: უნივერსიტეტის დიდმა საბჭომ უნდობლობა გამოუცხადა რექტორის მოვალეობის შემსრულებელს, გ. ხუბუას და მოსთხოვა, დაეტოვებინა თანამდებობა. ისევ **პოლიცია შემოიყვანეს უნივერსიტეტში** და რექტორის კაბინეტში სასაუბროდ შესული პროფესურა იძულებით გამოირეკეს გარეთ; პროფესურამ სააქტო დარბაზში გადაინაცვლა. აქ მოხდა **ადამიანის უფლებების არნახული დარღვევა**: პოლიციის მეშვეობით ჩაკეტეს ყველა კარი (გასასვლელი წყლისაკენ, ტუალეტებისაკენ; ამოქოლეს კარ-ფანჯრები; არავის აძლევდნენ საშუალებას, გარედან მიეწოდებინათ წყალი, საჭმელი. სააქტო დარბაზში შეკრებილებს უკანონოდ აღუკვეთეს თავისუფლება ერთი დღე-ღამის განმავლობაში... ამის შესახებ უამრავი მასალაა იმჟამინდელ პრესაში, ტელეარქივებში). 3 ივლისს შემოყვანილი პოლიცია უნივერსიტეტში დატოვეს თითქმის ორი თვე და ამ ხნის მანძილზე უნივერსიტეტში პოლიციური რეჟიმი შექმნეს; პოლიციას სიები გადაეცა „რეფორმასთან“ დაპირისპირებული პროფესორებისა და მათ აეკრძალათ უნივერსიტეტში შესვლა.

გთხოვთ გაითვალისწინოთ: მსგავსი რამ მხოლოდ **1939 წელს მოხდა**, როცა **ფაშისტებმა კრაკოვის ნივერსიტეტიდან გარეკეს პროფესორები**. ისიც გავიხსენოთ: 2007 წლის იანვარში ათენის ქუჩებში სტუდენტების მასობრივი გამოსვლები იყო. პოლიციისაგან შევიწროებულმა სტუდენტობამ უნივერსიტეტის ეზოს შეაფარა თავი და პოლიციამ იქ შესვლა არ იკადრა! და რაც მთავარია, **უნივერსიტეტის ეზოში შესვლა ვერ გაბედეს 1989 წლის 9 აპრილს საბჭოთა ჯარისკაცებმა!**

სიტყვიერი დაპირისპირებისათვის **გ. ხუბუამ** რექტორად მოსვლის პირველივე დღეებში **დააპატიმრებინა** განსხვავებული აზრის მქონე პროფ. **გ. შარაძე**. **გ. ხუბუას** მოთხოვნით საუნივერსიტეტო მოძრაობის ინიციატორები გვატარეს პროკურატურაში, როგორც დამნაშავეები; შემდეგ **9 პროფესორი გაგვასამართლეს „წვრილმანი ხულიგნობის“ მუხლით** (სარჩელი ამჟამად სტრასბურგის სასამართლოშია; განიხილვის ეტაპი დამთავრდა. ველოდებით გადაწყვეტილებას).

არაერთგზის დაიწერა იმ **ფინანსურ კანონდარღვევებზე**, რაც უნივერსი-

ტეტში ხდებოდა ამ პერიოდში (იხ. მაგალითად, გაზეთი „ქრონიკა“ № 39, 2006 წ. და სხვ.); **სახელმწიფო ქონების მართვის არაეფექტიანობაზე**; სამართლებრივი შეფასება არ მისცემია თუნდაც იმ ბრალდებებს, რის გამოც გაუშვეს უნივერსიტეტიდან გ. ხუბუა; ცალკე თემაა ამ პერიოდში გამოვლენილი **ნეპოტიზმის შემთხვევები**; **არასწორი დანიშვნები**; კანონდარღვევით ჩატარებული და **გაყალბებული კონკურსები** (2006, 2009, 2012 წლებში; არსებობს სასამართლოზე აღიარებული ფაქტები); **გახმაურებული ამბავი უკანონოდ გაცემული დიპლომებისა...**

ყოველივეს ჩამოთვლა, რა თქმა უნდა, არ მოხერხდება. გავზახავთ: თითქმის **ყველა უკანონობაზე საუნივერსიტეტო საზოგადოება ახდენდა სამართლებრივ რეაქციას**: მომზადდა არაერთი **სარჩელი**, რომლებიც განიხილეს **საქალაქო, სააპელაციო და საკონსტიტუციო სასამართლოებმა**; სარჩელების უმრავლესობა, რა თქმა უნდა, იმჟამინდელმა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა. სამ საქმეს ამჟამად **სტრასბურგის სასამართლო** განიხილავს.

გ. ხუბუას და მისი „პატრონების“ დანაშაულობათა ჩამოთვლა ერთ საჭურნალე წერილში არ მოხერხდება; ამასთვის სამართალდამცველთა სერიოზული მუშაობაა საჭირო. ახალი ხელისუფლების მოსვლა ამისთვისაც გვეიმედებოდა; მაგრამ მოვლენები საპირისპიროდ განვითარდა: უნივერსიტეტს აქებენ წარმატებული რეფორმისათვის; **უნივერსიტეტში დააბრუნეს 2010 წელს გაძევებული გ. ხუბუა**; მეტიც, მას გაუხსნეს ადმინისტრაციულ მეცნიერებათა ინსტიტუტი (ხუბუასთან ერთად დამფუძნებლები არიან მინისტრები ნ. ხადური და დ. ნარმანია). მეტიც, 21 აპრილს ტელეკომპანია „მე-9 არხმა“ ხუბუა ნაციონალებისაგან დაჩაგრულ ეროვნულ გმირადაც წარმოაჩინა. ეს კი გარკვეულ ეჭვს აჩენს უნივერსიტეტის სასიკეთო პერსპექტივისა...

ერთი საინტერესო დეტალიც: 2012 წლის აგვისტოში კონკურსში ვერ გავიდნენ ნ. ხადური და დ. ნარმანია — იმჟამად ოპოზიციონერები. ნ. ხადურმა ხმაურიც ატეხა — **უსამართლოდ მომექცნენო**. „ქართული ოცნება“ სამართლიანობის აღდგენას გვპირდებოდა და ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ მინისტრებმა ნ. ხადურმა და დ. ნარმანიამ სამართლიანობა იმით აღადგინეს, რომ თავად გაიკეთეს შტატები უნივერსიტეტში!

უნივერსიტეტში სამართლიანობის აღდგენისათვის ისევ იბრძვიან უნივერსიტეტის გულშემმატკივრები. არაერთგზის მივმართეთ **ხელისუფლებას**; კონკრეტულ **პასუხს ვერ ვეღირსეთ**, სამწუხაროდ, **მინისტრმა** ჩვენთან შესახვედრადაც **ვერ მოიცალა...**

არადა, ასრულდა კ. ლომიას დანაქადნები: **ჯავახიშვილის უნივერსიტეტს ნაჯახით ამოვიძირკვავო...**

ვინ გადაარჩენს უნივერსიტეტს? თუ საბოლოოდ გაიწირა?...

ისტორია მეორდება... ყოველ შემთხვევაში ნგრევის ისტორია განმეორდა... და განმეორდება აღდგენის ისტორიაც!.. ღმერთმა არ ინებოს სხვაგვარად...